

TIKU TRAUCĒJUMI UN TURETA SINDROMS

TIKU VEIDI

Motorie tiki – rauste,,
mirkšķināšana u.c.

Vokālie tiki – skaņas,
klepošana, kliegzieni u.c.

TIKI VAR BŪT

Vienkārši – Iesaistīta tikai
viena muskuļu grupa.

Kompleksi – Tika
izdarīšanā ir iesaistītas
vairākas muskuļu grupas.

Tiku traucējumi (TT), tostarp
Tureta sindroms (TS), ir vieni no biežāk
sastopamajiem neiropsihisko traucējumu
veidiem bērnībā, kas lielai daļai pacientu var
saglabāties arī pusaudžu un pieaugušo
vecumā. TT un TS pieder pie plašākas neirālās
attīstības (neurodevelopmental) traucējumu
grupas un ir saistīti ar atipisku bērna centrālās
nervu sistēmas attīstību un nobriešanu, ko
nosaka sarežģīta mijiedarbība starp daudziem
bioloģiskiem (tai skaitā ģenētiskiem) un vides
(tai skaitā psihosociāliem) faktoriem.

- ☀ **Izplatība** – 0,3%-1% vispārējās populācijas.
- ☀ **Ilgums** – Vairāk nekā vienu gadu; simptomi
mainās, bet ir hroniski.
- ☀ **Dzimumu atšķirības** – Tikus 3–4 reizes biežāk
novēro zēniem nekā meitenēm, taču pieaugušo
vecumā dzimumu disproporcija ir mazāk izteikta.
- ☀ **Vecums** – Tiki parasti sākas bērna vai pusaudža
vecumā (līdz 18 gadiem).
- ☀ **Komorbiditāte** – Bieži vien pavada komorbīdi
stāvokļi, piemēram, obsesīvi-kompulsīvi
traucējumi (OKT), uzmanības deficīta un
hiperaktivitātes traucējumi (UDHT), autisma
spektra traucējumi (AST), trauksme, depresija
u.c.

DIAGNOSTIKAS UZDEVUMI

1. Noskaidrot traucējošākos
simptomus vai sūdzības.
2. Precizēt simptomu
attīstības dinamiku laikā
(sāksšanās vecums,
intensitātes pieauguma
dinamika, smaguma pīķa
vecums).
3. Novērtēt funkcionēšanas
traucējumu izteiktību un
ietekmes pakāpi.

BIOLOĢISKIE UN PSIHOĢISKIE FAKTORI

Tureta sindroms ir saistīts ar ģenētiskiem un neirobioloģiskiem faktoriem. Psihoģiskie faktori, piemēram, stresa līmenis un vides ietekme, var ietekmēt simptomu izpausmi un smagumu.

ĀRSTĒŠANAS PIEEJAS

MEDIKAMENTOZĀ TERAPIJA

Farmakoterapiju var nozīmēt bērnu psihiatrs, ģimenes ārsts, neirologs pamatojoties uz Tiku un Tureta sindroma klīnisko algoritmu.

NEFARMAKOĢISKAS INTERVENCES

Vienmēr sāk ar psihoizglītošanu!

Comprehensive Behavioral Intervention for Tics (CBIT): Biheiviorālā intervence, kas ietver funkcionālo intervenci un ieraduma pārtraukšanas treniņu, palīdzot pacientiem pārvaldīt tiku biežumu un intensitāti.

Habit Reversal Training (HRT): Ieraduma pārtraukšanas treniņš, kas palīdz pārvaldīt tiku izpausmi un samazināt ilgtermiņā.

Exposure and Response Prevention (ERP): Terapija, kas mazina pacienta jutību pret stimuliem, kas izraisa tikus, un palīdz kontrolēt tiku impulsus.

SADARBĪBA AR CITIEM SPECIĀLISTIEM UN VECĀKIEM

Multidisciplināra pieeja ir būtiska, lai nodrošinātu pilnvērtīgu atbalstu bērnam ar Tureta sindromu. Tā ietver:

- ✱ **Psihologs** – uzvedības un emocionālo aspektu pārvaldība.
- ✱ **Neirologs, psihiatrs** – bioloģiskā stāvokļa izvērtēšana, uzraudzība un medikamentu nozīmēšana.
- ✱ **Skolu personāls** – mācību vides un procesa pielāgošana, piemēram, elastīgi grafiki un individuāli plāni u.c.
- ✱ **Vecāku iesaiste** – vecāki jāizglīto par tikiem, jāpilnveido to prasmes, lai varētu sniegt atbalstu mājas apstākļos.